

L'exemple del Regne Unit en la transició digital

STARKS, M. *Switching to Digital Television. UK Public Policy and the Market*. Bristol: Intellect, 2007.

ISBN 978-1-84150-172-7

Per David Fernández Quijada, professor ajudant del Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat de la UAB.

En plena transició a la televisió digital terrestre (TDT), proliferen també les monografies que estudien aquest procés. Hi ha poques obres que sobresurtin d'entre l'abundant bibliografia que envaeix les llibreries i, sens dubte, aquesta n'és una.

Llegida des de la perspectiva catalana i espanyola, a més, arriba en un moment molt oportú: la rica experiència britànica pot aportar claus útils i aplicables en el nostre encara inconclús i dificultós procés de transició.

L'autor del text, Michael Starks, explica el procés de transició a la TDT al Regne Unit des de dintre, com a protagonista que ha estat d'aquesta història des de la seva posició com a director del projecte original d'emissions en TDT de la BBC als anys noranta i, posteriorment, des del Digital TV Project, planificant la transició digital, i des del Digital TV Group, liderant la indústria britànica en la seva adaptació al nou entorn. No és menor en el seu currículum la seva posició de professor en el prestigiós programa de polítiques de comunicació comparades a la Universitat d'Oxford. D'altra banda, l'editorial que ha posat el llibre a la nostra disposició és la britànica Intellect, que en els últims anys s'està apropant a la reputació que ja tenen altres grans editorials de les illes britàniques en el camp dels *media studies* com ara Sage o Taylor & Francis.

Switching to Digital Television s'estructura en deu capítols. Els cinc primers segueixen un ordre cronològic, cosa que facilita enormement la comprensió de l'evolució complexa del mercat i de la regulació de la TDT al Regne Unit, especialment per a aquells que no han pogut seguir un mercat que és dinàmic com ben pocs ho són. Els altres cinc capítols aborden qüestions específiques relacionades amb el procés: l'estratègia política, la comunicació pública del procés –sens dubte, de lectura obligada–, l'experiència internacional, les possibilitats de reutilització de l'espectre radioelèctric i les claus del procés de transició mateix.

D'aquesta obra, en podem destacar l'equilibri en aproximar-se a la digitalització de la televisió al Regne Unit des de les polítiques públiques, però també des de les estratègies industrials dels actors implicats. El subtítol ho explicita: es tracta, primer de tot, d'un llibre sobre polítiques de comunicació, però imbricades amb qüestions tecnològiques, d'estructura del sistema audiovisual i de consum. És a dir, tal com és la política més enllà de la teoria.

Cal aclarir que no es tracta simplement d'una crònica dels fets, sinó també d'una anàlisi en profunditat d'un procés en el qual el Regne Unit, com Espanya, va ser pioner amb un model fracassat, el del pagament. La diferència entre tots dos països va ser la resposta donada: ràpida intervenció pública i paper de lideratge de la BBC que ha permès que, avui dia, el país tingui una de les taxes més altes de penetració de les tecnologies digitals a Europa. Per entendre-ho, és fonamental el capítol del llibre en què s'explica com la renovació dels estatuts de la BBC, la *Royal Charter*, va incloure entre les obligacions del servei públic aquesta tasca de motor del canvi tecnològic, enèsima mostra d'un servei públic més qüestionat, però també més apreciat. Constantment es respira en el text la forta cultura i consciència de servei públic existent en la societat britànica. La situació d'Espanya, en canvi, ja és ben coneguda, tant pel que fa al quadrienni d'aturada de la TDT (2002-2005) com a la manca d'una cultura de servei públic respecte dels mitjans audiovisuals. Només un exemple: al Regne Unit, malgrat els intents de lobbisme dels diferents actors, queda ben clar que un cop el govern i el regulador han pres una decisió, aquesta es fa complir; res a veure amb casa nostra, on els calendaris d'implantació de la TDT o les obligacions assumides pels concessionaris són paper mullat.

Una altra reflexió que queda patent en tot moment és la forta consideració del públic com a ciutadà més enllà de la seva condició de comprador. Aquesta noció de ciutadania es remarca en l'observació, al llarg del disseny del procés de transició, dels seus drets i de la protecció del sectors socials més desfavorits. I això no és un obstacle per observar-ne també la influència política en un sistema electoral ben diferent del nostre, com bé es remarca en el capítol setè: "consumers are voters".

Al llarg de tota l'obra sobrevola el detallisme que ha tingut el procés de transició a la TDT al Regne Unit. Com a exemple, una mostra: fins i tot es van examinar els increments

que hi hauria en el consum d'energia i que, per tant, afectarien el procés de canvi climàtic. El llibre dedica diverses pàgines a la política respecte d'aquesta qüestió del govern britànic i del regulador, l'Ofcom.

Al contrari de gran part de la literatura en la matèria, el llibre fuig del determinisme tecnològic i de l'habitual equació "televisió digital = millor televisió", que veiem com s'incompleix clarament en la pobresa dels continguts de TDT a Catalunya i a Espanya. En aquest sentit, una de les parts més interessants d'aquesta obra és comprovar com al Regne Unit s'han coordinat les estratègies i, no menys important, la comunicació, entre tots els actors implicats, des dels legisladors i els reguladors fins als operadors televisius i de xarxa, passant pels antenistes i els establiments comercials que, com a via de contacte directe amb el consumidor, hi han jugat un paper molt rellevant. Aquesta coordinació ha comprès, a més, tot el conjunt dels ens televisius, no solament els hertzians: d'aquesta manera, tant l'operador de satèl·lit BSkyB com els de cable han tingut el seu paper que, tot i les reticències que es mostren en el llibre, s'ha pogut conjugar amb el del servei públic.

Al llibre, se li poden posar dos peròs: primerament, la falta de referències a textos acadèmics quan la TDT ha estat un tema central de la recerca en comunicació a Europa en l'última dècada; en segon terme, la mateixa burocratització política del Regne Unit provoca una successió d'organismes amb les respectives sigles que s'encarreguen d'aspectes molt concrets, però que en alguns moments resulten difícils d'ubicar. Tot això, tanmateix, no treu mèrit a una obra escrita amb un llenguatge assequible i que només emprava tecnicismes quan són estrictament necessaris.

Es tracta, en resum, de més de 200 pàgines molt ben aprofitades que, en el context català i espanyol, tenen el valor d'ensenyar-nos moltes lliçons d'un país més avançat que el nostre en el procés de digitalització. I de comprovar, de passada, que encara n'hem d'aprendre molt.